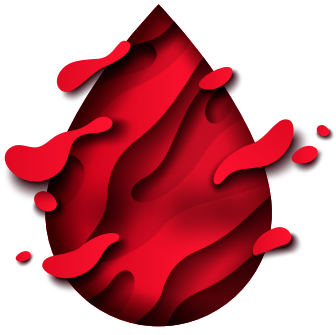
POUČENÍ
DÁRCE KRVE

**DOPORUČENÍ VÝBORU
SPOLEČNOSTI PRO TRANSFUZNÍ LÉKAŘSTVÍ
ČESKÉ LÉKAŘSKÉ SPOLEČNOSTI
J. E. PURKYNĚ**

ČTĚTE, PROSÍM, POZORNĚ NÁSLEDUJÍCÍ TEXT.

NEZAPOMEŇTE, ŽE MÁTE PRÁVO KLÁST OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ODBĚRU
A PRÁVO KDYKOLIV OD ODBĚRU USTOUPIT.

V PŘÍPADĚ POCHYBNOSTÍ SE PORAĎTE S LÉKAŘEM TRANSFUZNÍHO ODDĚLENÍ
NEBO PŘISTUPTE K SAMOVYLOUČENÍ.

MATERIÁL POUŽÍVANÝ K VLASTNÍMU ODBĚRU KRVE A KREVNÍCH SLOŽEK I K LABORATORNÍMU VYŠETŘENÍ,
JE VŽDY JEDNORÁZOVÝ.

**ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU
JAKÉKOLI KRVÍ PŘENOSNÉ INFEKCE
NA DÁRCE NEHROZÍ!**

VELMI SI VÁŽÍME VAŠÍ NEZIŠTNÉ POMOCI A UPŘÍMNĚ VÁM ZA NÍ DĚKUJEME JMÉNEM NEJEN SVÝM, ALE
PŘEDEVŠÍM JMÉNEM VŠECH PACIENTŮ NAŠÍ NEMOCNICE I PACIENTŮ MNOHA DALŠÍCH ZDRAVOTNICKÝCH
ZAŘÍZENÍ REGIONU, KTERÝM JSTE POMOHLI VRÁTIT ZDRAVÍ NEBO DOKONCE ZACHRÁNIT ŽIVOT.

S ÚCTOU PRACOVNÍCI FAKULTNÍHO TRANSFUZNÍHO ODDĚLENÍ

1. OHROŽENÍ KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Krví přenosných infekcí je celá řada, z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

1.1. VÝBĚR DÁRCE

Riziko výskytu nemocí přenosných krví trvale nebo dočasně zvyšují činnosti či skutečností uvedené v následující tabulce. **Přehled rizik, je doplněn o minimální dobou odkladu odběru.**

Riziko		Odklad dárcovství
Rizikové sexuální chování	Pohlavní styk s osobou infikovanou HIV nebo nemocnou AIDS	6 měsíců
	Pohlavní styk s nemocným nebo nosičem hepatitidy B a/ nebo hepatitidy C	6 měsíců
	Střídání náhodných sexuálních partnerů, skupinový sex	6 měsíců
	Pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže)	6 měsíců
	Muži a ženy, kteří provozují prostituci a jejich sexuální partneři	Trvalé vyřazení z dárcovství
	Pohlavní styk s osobou provozující prostituci, včetně partnerů těchto osob	6 měsíců od posledního pohlavního styku
	Pohlavní styk s nitrožilním uživatelem drog (kdykoliv během života)	Trvalé vyřazení z dárcovství
	Stálí sexuální partneři nemocných s prokázaným nosičstvím hepatitidy C a /nebo hepatitidy B (u hepatitidy B jsou výjimkou prokazatelně imunní jedinci s přítomností anti-HBs)	Trvalé vyřazení z dárcovství
Výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci a jejích variant (vCJD = BSE, TSE) v rodině		Trvalé vyřazení z dárcovství
Pobyt ve Velké Británii a Francii (nad 6 měsíců) v letech 1980 – 1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeldt-Jacobovy nemoci); podání transfuze ve Velké Británii po roce 1980		Trvalé vyřazení z dárcovství
Tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod.		4 měsíce
Akutní či nově diagnostikovaná hepatitida B a/nebo C u člena společné domácnosti nebo sexuálního partnera		6 měsíců
Osoby v úzkém kontaktu s HIV/AIDS (stálí sexuální partneři)		Trvalé vyřazení z dárcovství
Krvavé poranění nebo potřísnění sliznice či poranění kůže potenciálně infekčním biologickým materiálem (např. krví cizí osoby)		6 měsíců
Endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest)		4 měsíce
Transfuze (podání transfuzního přípravku)		6 měsíců Pokud byla podána v zahraničí před rokem 1996, trvale)
Léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon)		Trvalé vyřazení z dárcovství
Operace		4 – 6 měsíců dle charakteru operace
Neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, ušního bubínku, transplantace rohovky		Trvalé vyřazení z dárcovství
Transplantace s použitím štěpu zvířecího původu		Trvalé vyřazení z dárcovství
Transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu		6 měsíců
Pobyt v nápravném zařízení (vězení)		6 měsíců
Léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu		12 měsíců
Nitrožilní uživatelé drog, toxikomanie a alkoholismus		Trvalé vyřazení z dárcovství
Užívání steriodů a/ nebo některých hormonů		Dle posouzení lékaře
Infekční rizika spojená s cestováním		viz aktualizovaný přehled infekčních rizik pro jednotlivé země

Další informace o možných rizicích jsou součástí dotazníku pro dárce krve a rozhovoru s lékařem transfuzního oddělení.

1.2. SAMOVYLOUČENÍ

Pokud si uvědomíte, že by Vaše krev mohla ohrozit příjemce transfuze, prosíme, od odběru odstupte nebo o této skutečnosti informujte pracovníky transfuzního oddělení či odběrového střediska.

1.3. DALŠÍ RIZIKA

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty apod. Může se jednat o isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Penester, Propecia, Proscar, Mostrafin), dutasterid (např. Avodart). Délka vyřazení dárce závisí na léku a na způsobu podávání.
Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje dlouhodobý pobyt v tropických zemích, v zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby nebo horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky) aj.

NEPLACENÉ DÁRCOVSTVÍ

riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem

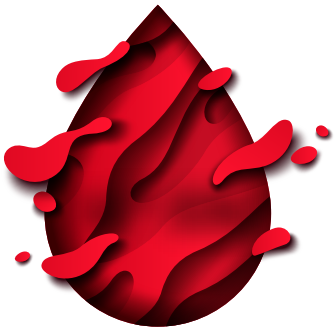
PROTO DÁVÁME PŘEDNOST NEPLACENÉMU DÁRCOVSTVÍ

RIZIKA PRO PŘÍJEMCE SNIŽUJE

PRAVIDELNÉ DÁRCOVSTVÍ

riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně

PROTO SE OBRACÍME NA DÁRCE, ABY DAROVALI KREV PRAVIDELNĚ

1.4. VYŠETŘENÍ ODEBRANÉ KRVE

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku dárce krve, vyšetření krevního obrazu před vlastním odběrem a pohovoru s lékařem (zdravotnickým pracovníkem), provádíme u každého odběru další vyšetření přítomnosti známek klinicky významných sledovaných infekcí:

HBV (žloutenka B) **HIV (původce AIDS)**
HCV (žloutenka C) **syfilis (lues, příjice)**

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek, jejichž tvorba v organismu po kontaktu s infekcí může trvat i několik týdnů až měsíců).

Pro zvýšení bezpečnosti transfuze pro příjemce a snížení rizika rozvoje nežádoucích reakcí, jsou tedy informace, která nám sdělujete naprosto zásádní.

Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci, s citlivými údaji zacházíme dle pravidel GDPR.

Odebraná krev nebo její složky budou použity pouze v případě, pokud splní požadovaná kvalitativní a bezpečnostní kritéria.

1.5. ZMĚNA ZDRAVOTNÍHO STAVU PO ODBĚRU

Pokud v období krátce po odběru došlo u vás k rozvoji infekční choroby, která by mohla ohrozit příjemce transfuze, prosíme, informujte zařízení transfuzní služby.

2. RIZIKO PRO DÁRCE KRVE

2.1. ODBĚR KRVE ČI KREVNÍCH SLOŽEK NE ZCELA ZDRAVÉMU DÁRCI

Odběr krve či krevních složek může poškodit ne zcela zdravého dárce, proto provádíme základní vyšetření, která slouží ke všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce.

Všechny abnormálních nálezy jsou dárci oznámeny. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař transfuzního zařízení. O důvodech dočasného nebo trvalého vyřazení z dárcovství je dárce informován.

2.2. NEŽÁDOUCÍ REAKCE NA ODBĚR

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpichu), riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru
- celková reakce např. mdloby, které jsou způsobeny ne dost rychlým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí; ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících nebo unavených (např. po noční službě nebo intenzivním sportování)
- u přístrojových odběrů (kde je krev mimotělně mísena s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k reakci charakteru trnutí jazyka, mravenčení konečků prstů/rtů (jako prevenci podáváme během odběrů roztok kalcia)

3. PRÁVA DÁRCE KRVE

Dárce má právo:

- kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování krve a odstoupit od odběru
- klást dotazy ohledně dárcovství krve a okolností odběru
- na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství
- na podrobné vysvětlení metody a typu odběru krve a/nebo jejích složek včetně možných rizik spojených s odběrem
- na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování krve či krevní složky pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo možné ohrožení zdraví příjemce transfuzního přípravku z nich vyrobeného
- vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního a klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je podrobena darovaná krev
- vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití krve a krevních složek
- na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření
- na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření
- na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování jeho krve a jeho zdravotního stavu
- na informaci o uchovávání osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a o jejich ochraně před zneužitím dle platných zákonů

Zařízení transfuzní služby má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané krve a krevních složek.

Má proto právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce.

Právo příjemců transfuze na ochranu jejich zdraví převažuje nad jakýmikoli jinými skutečnostmi, včetně přání jednotlivců darovat krev.

Darování krve se nepovažuje za „lidské právo“.